

# Liikumispuudega inimesed matkasid Taevaskojas

Vaike Tammes  
vaike@polvakoit.ee

Neljapäeval toimus Taevaskojas tavapärasest veidi erinev matk. Algas see Lonny sõiduga ja jätkus Väike Taevaskoja matkarajal. Eriliseks tegi matka seltskond, kes sellest osa võttis. Nimelt otsustasid üle Eesti Kagu-Eestisse aktiivselt puhkama tulla inimesed, kelle liikumine on tervislikelt põhjustel piiratud - Eesti Lihasehaigete Seltsi (ELS) liikmed.

Ka Taevaskoja Salamaa töötajatele oli see paras väljakutse, kuid mitte sugugi ületamatu. Eelmisel aastal võõrustasid nad Läänemaa Invaühingu liikmeid ja teadsid juba, millised kohad võivad liikumispuudega inimestele raskeks osutada. Nagu viimastel aastatel kuulda-näha, on invaturism tõusev trend. Taevaskoja Salamaa juht Iia Timmi ütleb, et kõik on ilus ja tore, kuid aeg-ajalt jäädakse sellistele turistidele teenuse osutamise hätt. Nii tajusid ka nemad selles ürituses mõningaid kitsaskohti - igale poole ratastooliga ei pääsenud. Keerulised olukorrad tekkivad järskudel pervedel ja kohtades, kus on trepid. Kui matkab väiksem seltskond, kus on näiteks üks ratastooliga inimene, siis tavaliselt noored ja tugevad sõbrad aitavad ratastooliga inimese trepist üles



Aare Lepaste foto

ELS-i liikmed käisid Taevaskojas matkamas ja Lonnyga sõitmas.

või alla, seda aga ei saa kuidagi teostada, kui matkarajal on grupp liikumispuudega inimesi. Sel põhjusel ei ole võimalik pakuda ratastoolil liikujale matka Suurde Taevaskotta, kus on püha allikas, millest soovitakse vett võtta - Suurde Taevaskotta pääseb trepi kaudu.

Väikese Taevaskoja matkarada on lihtsam, kuigi ka seal on erivajadustega inimestele keerukamaid kohti. Nii loobusid ka ELS-i seltskonnast jalgsimatkast umbes pooled. Koos tõdeti, et olukorra muudaks oluliselt lihtsa-

maks, kui oleks võimalik näiteks kohapealt rentida ratastooli neil inimestel, kes muidu igapäevaseks toimetulekuks kasutavad karkusid.

Salamaa rahvas püüab igati muuta kõigile külastajatele matkaradasid järjest kergemini ligipääsetavamateks. Hea, et Keskkonnaametiga koostöös on võimalik väikebussidega alale väga lähedale sõita, kuid kitsaskoht on veel erivajadustega inimeste majutus.

Kõigile oli jõukohane pääseda jõelaev Lonny pardale jõematkaks ja ühes-

koos nauditi kaunist loodust laevalt. Ka laeval sai liikuda ja näiteks kohvikut külastada. Inimesed olid rõõmsad ja tublid. Paljud neist soovisid teostada iseendale ja korraldajatele, et saadakse hakkama ka matkarajal. Vaatamata mõningatele raskustele, mis jalgsi matkates ületada tuli, ei kiirustatud laiali minema, paljud pakkisid lahti oma piknikupaunad ning nautisid seltskonda ja imelist ümbrust.

ELS-i matk Taevaskojas kestis umbes kaks ja pool tundi. Vedas ilma ja rõõmsameelse seltskonnaga.

## Vikerraadio kuulajate lemmikarmastusromaanid

Vikerraadio armastuse suve kulgedes said kuulajad juulikuu vältel koduleheküljel arvamust avaldada, milline on parim armastusromaan. Kokku nimetati 186 teost. Neist kümme esimest said üle poole antud häälest. Enim hääli sai Charlotte Bronte «Jane Eyre», teiseks tuli Erich Maria Remarque'i «Arc de Triomphe» ja kolmandaks Anton Hansen Tammsaare «Elu ja armastus».

10.-14. augustini jõuab algusega kell 14.05 eetrisse edetabelit kajastav viieosaline saatesari «Kirjutatud armastus». Esimeses saates räägib tõlkija Marin Mõttus Gabriel Garcia Marqueze raamatust «Armastus koolera ajal». Teises saates võtab saatejuht Peeter Helme vaatluse alla esikümnesse jõudnud Ameerika kirjanikud Margaret Mitchell, Erich Segali ja Robert James Walleri teostega «Tuulest viidud», «Armastuse lugu» ja «Madisoni maakonna sillad».

Kolmas saade on pühendatud ainsale eesti autorile esikümnes - Anton Hansen Tammsaarele, kelle romaanist «Elu ja armastus» räägib Tammsaare muuseumi juhataja Maarja Vaino. Neljandas saates kõneleb saatejuht Erich Maria Remarque'ist ning viimases saates teeb ödede Brontede ja Jane Austeni fenomenist juttu tõlkija Krista Kaer.

Vikerraadio kirjandustoimetaja Peeter Helme sõnul on valik korraga et-

tearvatav ja ootamatu. «Ettearvatav selles mõttes, et selgelt on näha koolipõlves loetud kirjanduse mõju - ja see pole üldse paha, sest tooni annab ikkagi väga hea, ajaproovile vastu pidanud kirjandus. Ootamatu aga selles mõttes, et oleks tahtnud esiviisikus näha rohkem kodumaist kirjandust, samuti üllatab mind siiralt, et nii mõnigi suur ja oluline teos väga vähe hääli sai. Aga kokkuvõttes on häid raamatuid, millest rääkida, siin loetelus palju. Ning kuigi püüan viies «Kirjutatud armastuse» saates rääkida nii esiviisikust kui ka teistest kuulajate lemmikutest, siis tahes-tahmata kõigest rääkida pole võimalik,» selgitas Helme.

Kõiki kuulajate pakutud raamatuid, samuti kirjaniike ja avaliku elu tegelaste lemmikuid saab näha: <http://vikerraadio.err.ee/1/armastusromaan>

### Esikümme:

1. Charlotte Bronte «Jane Eyre»
2. Erich Maria Remarque «Arc de Triomphe»
3. Anton Hansen Tammsaare «Elu ja armastus»
4. Margaret Mitchell «Tuulest viidud»
5. Jane Austen «Uhus ja eelarvamus»
6. Erich Segal «Armastuse lugu»
7. Robert James Waller «Madisoni maakonna sillad»
8. Emily Bronte «Vihurimäe»
9. Gabriel Garcia Marquez «Armastus koolera ajal»
10. Lev Tolstoi «Anna Kare-nina»

## Kuidas internetist riskivabalt osta?

Üha rohkem kauplusi kolib lisaks kaubanduskustele virtuaalmaailma, sest tarbijate nõudlus e-teenuste ja e-kaubanduse järgi on aastatega kasvanud ning e-poodidest kauba tellimine on muutunud igapäevaseks. Kuigi internetis ostude sooritamine on mugav ning kohati ka oluliselt soodsam, võimaldades kergemini võrrelda sama kauba hindu erinevate pakkujate kauplustes, tasub oste sooritades säilitada kaine mõistus. Enne, kui vastate mõnele ahvatlevale ja ülisoodsale internetipakkumisele, lugege läbi soovitud Swedbanki Erasikute Rahaasjade Teabekeskuse juhilt LEE MARIPUULT, et vältida võimalikke pettusi ning kaardiandmete väärkasutust.

### Kas virtuaalsel poel peavad olema kontaktid?

Iga e-poe kodulehel peavad olema märgitud kaupmehe olulisemad kontaktandmed (ettevõtte, osatähtsuse, registrikood, e-maili aadress, kontakttelefon), kuhu tarbija saab lisainfo saamiseks ja pretensioonide esitamiseks pöörduda.

Kui kaupmehe kodulehel kontakte ei ole või kontaktandmed on küll olemas, aga saadetud täpsustavatele küsimustele ei vastata, tasub samuti kaaluda ostu

pigem mõnest teisest internetipoest.

Enne ostu sooritamist on mõistlik uurida kaupmehe tausta ka interneti otsingumootoreist kaupmehe nime läbi lastes. Nii võib erinevatest foorumitest, artiklitest ja mujalt leida infot selle kohta, kas müüja on usaldusväärne või esineb kaupmehega tüüpilisi korduma kippuvaid probleeme vms.

### Kas ja kuidas saab kaup tagastada?

E-poe veebilehel peab ole-



ma selgesõnaliselt välja toodud ostu-protsessi kirjeldus: millised on ostja ja millised müüja kohustused ja vastutus, müügi- ja maksetingimused, tarneaeg, kohale toimetamise võimalused.

Kindlasti peab olema tarbija jaoks välja toodud ja selgitatud toote tagastamise tingimused. Eesti e-kaupmeeste tausta on võimalik uurida ka äriregistrist ja Tarbijakaitseameti kodulehelt.

E-kaubandust raamistavad väga paljude valdkondade regulatsioonid: kaardiorganisatsioonid, tarbijakaitse, maksete sooritamise seotud küsimused. Seetõttu tuleks eristada, millised juhtumid kuuluvad panga ja kaardiorganisatsioonide ning millised tarbijakaitse vastutusalasse, et saada kõige kiiremini oma küsimustele vastused ja võimalikule probleemile lahendus.

### Kuidas veenduda ostukoha turvalisest andmeedastusest?

Internetiostude eest tasumiseks on mitmeid erinevaid võimalusi (pangalingi kaudu, arve alusel, krediitkaardiga). Ebauusa kaupleja otsa komistades on kaardiga tasudes suurem võimalus ettemakstud summa panga abiga tagasi saada, sest tehingu detailidele on ligipääs kergem.

Turvaliseks saab pidada e-poode, mis kasutavad kliendi topelttuvastamise lahendusi, nagu Verified by VISA ja MasterCard SecureCode või kannavad «Turvalise ostukoha» märki. Selle märgiga varustatud veebipoed on Eesti E-kaubanduse Liidu kontrollitud, vastavad märgise saamiseks esitatud kriteeriumitele ja kvaliteedinõuetele ning on seega usaldusväärsed.

Kindlasti peaks oste sooritama vaid usaldusväärsest ja kaitstud arvutist. See eeldab oma arvuti regulaarset hooldust, et vältida võimalike nuhtkarkarade ligipääsu delikaat-

### Internetis poodlemise kuldreeglid:

- kui sa ei ole parasjagu midagi ostmas, ära sisesta oma kaardiandmeid;
- ära kunagi saada oma kaardiandmeid vastusena e-kirjadele, mis teavitavad loteriivõidust või muudest ahindadest;
- kui kasutad oma kaarti pideva teenuse (näiteks viiruse-tõrje tarkvara, Spotify vms) ostmiseks internetist, uuri enne, kuidas saad vajadusel teenusest loobuda ja peatada sellega seotud tasude maksmise;
- säilita alati kõik ostuga seotud dokumendid, et saaksid vajadusel tõestada müügingimusi või et oled toote eest tasunud;
- mõned väljaspool Euroopat tegutsevad e-poed nõuavad faksi teel saadetud kaardi- ja passikoopiaid, et kindlaks teha, kas tellimuse on esitanud kaardiomanik. Ära kunagi saada oma andmeid krüpteerimata kujul;
- kui võimalik, soorita oste e-poodidest, kes kasutavad täiendavat isikutuvastust (Verified by Visa ja MasterCard Secure Code);
- kui e-pood täiendavat isikutuvastust ei kasuta, tee kindlaks, kas andmeedastus on korralikult kaitstud. Vaata, kas brauseriaknal on kinnise luku või avamata võtme ikoon ja aadressiribal paiknev URL algab https://, mitte http://;
- ära kunagi saada kellelegi e-postiga oma kaardinumbrit, PIN-koodi või muud kaardikohast infot;
- ole ettevaatlik kõikvõimalike väga atraktiivsete pakumiste ja internetis jagatava ning e-kirjaga saadetava info suhtes. Kui see tundub liiga hea, et olla tõsi, siis ilmselt nii ongi.

setele andmetele. Seetõttu soovitan kaardiandmeid sisestades vältida ühiskasutuses olevaid arvuteid. Riskide minimeerimiseks tasub ka päevased kaardimaksete limiidid hoida sel-

lises suuruses, et igapäevast ostu saaks sooritatud, kuid võimaliku kaardi väärkasutuse korral oleks kahju väiksem.

Vahendas elutoimetus